

66. Pembuktian Transaksi *Murabahah* Antara Prinsipal Dengan Wakil Dalam Pengaturan Dwi-Agensi Bagi *Tawarruq*

Dalam amalan semasa produk deposit berasaskan *tawarruq*, terdapat IKI yang mengguna pakai konsep dwi-agensi seperti yang berikut:

- i. Pelanggan melantik IKI sebagai wakil untuk membeli komoditi daripada broker komoditi 1 melalui *Bursa Suq al-Sila`*.
- ii. Seterusnya, IKI sebagai wakil bagi pihak pelanggan akan menjual komoditi tersebut kepada dirinya sendiri dengan harga yang lebih tinggi secara tangguh.
- iii. Kemudian, IKI akan menjual komoditi tersebut secara tunai kepada broker komoditi 2.

Walau bagaimanapun, terdapat IKI yang tidak mempunyai bukti yang menunjukkan kontrak *murabahah* telah dimeterai untuk memberi kesan pembayaran keuntungan kepada pendeposit. Walaupun kontrak *wakalah* yang dimeterai antara pelanggan dengan IKI adalah untuk melaksanakan *murabahah*, namun begitu pembelian dan penjualan dibuat pada harga yang sama (*tawliyah*).

Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung isu sama ada amalan dwi-agensi dalam urusan niaga *tawarruq* seperti yang diamalkan oleh IKI adalah dibenarkan ataupun tidak.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-138 bertarikh 27 Ogos 2013 dan mesyuarat ke-146 bertarikh 29 April 2014 telah memutuskan perkara-perkara berikut:

- i. Dwi-agensi dalam *tawarruq* merujuk kepada tindakan suatu pihak menjadi wakil untuk membuat pembelian aset daripada penjual bagi pihak prinsipal dan setelah itu menjadi wakil kepada prinsipal (sebagai pemilik aset) untuk menjual aset tersebut kepada dirinya sendiri sebagai prinsipal/pembeli.

- ii. Secara konsepnya, pengaturan dwi-agensi mestilah mempunyai bukti transaksi *murabahah* antara prinsipal dan wakil. Ini bertujuan untuk memastikan turutan transaksi dibuat secara yang sepatutnya dan mengelakkan penjual menjual sesuatu yang belum dimilikinya.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini berdasarkan pertimbangan-pertimbangan berikut:

- i. Tiada halangan Syarak terhadap pelaksanaan dwi-agensi dalam produk deposit berasaskan *tawarruq*. Terdapat pandangan ulama kontemporari yang membenarkan pelaksanaan dwi-agensi dengan syarat perlunya notis pemberitahuan (*tabadul isy'arain*) kepada pelanggan yang menyatakan bahawa IKI telah membeli suatu aset bagi pihak pelanggan dan kemudiannya IKI menjual aset tersebut bagi pihak pelanggan kepada dirinya sendiri dengan harga tangguh yang lebih tinggi.
- ii. Pembuktian transaksi *murabahah* adalah penting bagi mengelakkan elemen riba berlaku dalam situasi IKI mewujudkan obligasi untuk membayar kepada pelanggan amaun prinsipal dan keuntungan tanpa didasari oleh kontrak jual beli.

67. Penamatan Kontrak Jual Beli Secara *Tawarruq* Melalui Pemindahan Hutang (*Hawalah al-Dayn*)

Dalam kontrak jual beli secara *tawarruq*, terdapat cadangan untuk pembeli (sebagai penghutang) melaksanakan pemindahan hutang (*hawalah al-dayn*) di mana obligasi hutang pembeli akan berpindah kepada pihak ketiga. Terdapat dua senario dalam pemindahan hutang kepada pihak ketiga iaitu:

- i. Pemindahan hutang kepada pihak ketiga yang mempunyai obligasi hutang terhadap pembeli; dan
- ii. Pemindahan hutang kepada pihak ketiga yang tidak mempunyai sebarang obligasi hutang terhadap pembeli.

Dalam senario (ii), pihak berkontrak boleh juga bersetuju untuk memperuntukkan bahawa pihak ketiga tersebut boleh melaksanakan rekursa daripada penghutang (pembeli).

Dalam hal ini, persoalan utama yang dirujuk kepada MPS adalah sama ada pemindahan hutang dalam kedua-dua senario di atas memberi kesan penyelesaian hutang yang terbit daripada jual beli bertanggung (dalam *tawarruq*) ataupun tidak.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-146 bertarikh 29 April 2014 telah memutuskan bahawa *hawalah al-dayn* memberi kesan penyelesaian hutang asal dalam kontrak jual beli bertanggung.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini berdasarkan pertimbangan bahawa *hawalah al-dayn* merupakan satu konsep penyelesaian hutang yang diterima oleh Syarak dan kesannya seperti yang berikut:

- i. Obligasi hutang pembeli yang terbit daripada transaksi *tawarruq* telah gugur dan kontrak hutang tersebut dianggap telah selesai.
- ii. Obligasi hutang berpindah kepada pihak ketiga yang menerima pemindahan hutang tersebut.
- iii. Sekiranya terdapat hak rekursa, ia merupakan obligasi hutang yang terhasil daripada terma dan syarat dalam *hawalah al-dayn*.